

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2011 vp

Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle toiminnastaan 2011 valtiopäiville

Tarkastusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Tarkastusvaliokunta on 20 päivänä lokakuuta 2011 pyytänyt sosiaali- ja terveysvaliokunnalta lausuntoa Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomuksesta eduskunnalle toiminnastaan 2011 valtiopäiville (K 17/2011 vp). Lausuntopyyntö on koskenut seuraavia aiheita: tietojärjestelmäasiat (sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten IT-hankkeiden toteuttaminen) sekä terveydenhuollon monikanavainen rahoitus, vammais- ja vanhuspalvelut.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kehittämisspäälikkö Anne Kallio, lääkintöneuvos Jukka Mattila ja ylitarkastaja Anne-Mari Raassina, sosiaali- ja terveysministeriö
- tuloksellisuustarkastuspäälikkö Armi Jämsä ja tuloksellisuustarkastuspäälikkö Hannu Rajamäki, Valtiontalouden tarkastusvirasto, eduskunta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Vammais- ja vanhuspalvelut

Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomuksessa on kiinnitetty huomiota siihen, että sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä, toteuttamista ja sisältöjä ohjataan noin 25 erilaisella sosiaali- ja terveydenhuollon lailla. Lisäksi todetaan palveluja kehitettävän lainsäädännön ohella lähinnä informaatio-ohjauksella. Tarkastusviraston havaitsemien ongelmien todetaan liittyvän epäyhtenäiseen ja osin vanhentuneeseen säädöspohjaan sekä informaatio-ohjauksen puutteisiin. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tarkastusviraston havaintoja tärkeänä lisänä so-

siaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön kehittämisestä käytävässä yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Valiokunta on useissa eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota kansalaisten oikeuksien toteutumiseen yhdenvertaisesti eri alueilla ja katsonut, että informaatio-ohjauksen lisäksi on tarvittaessa täydennettävä lainsäädäntöä kuntia sitovilla normeilla. Valiokunta on esimerkiksi todennut vanhustenhuollon tason olevan edelleen paikoin perusoikeuksien toteutumisen kannalta puutteellinen. Tilanteen korjaaminen edellyttää laatusuosituksen lisäksi selkeämpää normitusta vanhuspalvelulain avulla (esim. StVL 11/2010 vp).

Sosiaali- ja terveysministeriössä on parhaillaan valmisteilla merkittäviä lainsäädäntöhankkeita tarkastusviraston tarkastelemilla aihe-alueilla. Sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistuksessa ja vanhuspalvelulain valmistelussa on valiokunnan käsityksen mukaan tarkoituksenmukaista käsitellä myös tarkastusviraston esiin nostamia kysymyksiä esimerkiksi käsitteiden selkeyttämisestä ja informaatio-ohjauksen vaikuttavuuden lisäämisestä.

IT-hankkeet

Valiokunta on käsitellyt sosiaali- ja terveydenhuollon IT-hankkeiden tilannetta ja etenemistä niitä koskevien lainsäädäntömuutosten yhteydessä. Lakien valiokuntakäsittelyssä on tullut esiin sähköisten potilastietojärjestelmien kehittämisen sisältöön ja aikatauluihin liittyviä epävarmuustekijöitä, jotka asettavat suuria haasteita toimeenpanon ohjausjärjestelmälle. Osan riskeistä on voitu jälkikäteen todeta toteutuneen. Valiokunta on myös korostanut, että uudistusten toteuttamiseen on varattava riittävät voimavarat (StVM 30/2010 vp).

Valiokunta pitää tärkeänä, että sähköisten asiakastietojärjestelmien kansallinen kehittäminen etenee suunnitellusti ja siten, että järjestelmien avulla voidaan parantaa palvelujen laatua ja lisätä tuottavuutta. Valiokunnan käsityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriön on aiheellista kiinnittää huomiota erityisesti tarkastusviraston kannanottoihin tietohallinnon strategiatason johtamisesta ja operatiivisen tason IT-johtamisesta, johtamisvastuista sekä hankinta- ja valtionavustusmenettelyistä.

Terveydenhuollon monikanavainen rahoitus

Vuosikertomuksessa on selkeällä tavalla kuvattu terveydenhuollon rahoitusjärjestelmää ja käy-

ty läpi monikanavaisen rahoituksen hyötyjä ja haittoja. Kuten vuosikertomuksessa todetaan, on rahoituksen monikanavaisuus ollut jo pitkään erilaisten tutkimusten ja selvitysten kohteena. Työterveyshuollon eriytyminen muusta terveydenhuollosta, kuntoutuksen eri rahoituskanavat, palvelujen päällekkäisyys ja osaoptimointi ovat keskeisiä kysymyksiä terveydenhuoltojärjestelmän rahoitusuudistuksia pohdittaessa.

Pääministeri Kataisen hallituksen ohjelmassa todetaan, että kunnallista terveystalouden järjestelmää ja sairausvakuutusjärjestelmää soviteetaan yhteen monikanavaisen rahoitusjärjestelmän ongelmien vähentämiseksi. Lisäksi hallitusohjelman mukaan terveydenhuollon, sosiaalivakuutuksen ja kuntoutuksen eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja raportointia tehostetaan niin, että muodostetaan asiakkaiden kannalta tavoitteelliset ja toiminnalliset hoito- ja palveluketjut, joiden kokonaiskustannukset ovat järjestämisvastuussa olevilla tahoilla hallinnassa. Hallituksen tavoitteena on parantaa rahoituksen läpinäkyvyyttä ja mahdollistaa myös eri toimintojen sekä niistä muodostuvan kokonaisuuden vaikuttavuuden seuranta. Valiokunta pitää toimenpiteitä erittäin tärkeinä ja katsoo, että selvitystyötä monikanavaisen rahoituksen ongelmien ratkaisemiseksi on jatkettava.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveystalouden valiokunta esittää,

että tarkastusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Hanna Mäntylä /ps
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Annika Saarikko /kesk
	Laila Koskela /ps	Hanna Tainio /sd
	Merja Kuusisto /sd	Lenita Toivakka /kok
	Sanna Lauslahti /kok	Ulla-Maj Wideroos /r
	Merja Mäkisalo-Ropponen /sd	Erkki Virtanen /vas
	Lasse Männistö /kok	vjäs. Elsi Katainen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.